

STRATEGIDOKUMENT 2019-2022

Spørsmål til rådmannens forslag.

Rådmannens svar.

Utgave pr. 16. november 2018

Innholdsfortegnelse

Generelt	3
Spørsmål som besvares 16. november 2018	4
Ang levekårsforskjeller og barnefattigdom	4
Fattigdomsproblematikk.....	8
Investering Festiviteten	8
Budsjettmessige konsekvenser, ny lærernorm.	9
Larvik medisinske senter – prosjektleder.....	9
Andre saker og forhold:	10

Generelt

Rådmannen besvarer de spørsmålene som kommer inn fra folkevalgte og samler spørsmål og svar i dette heftet. Heftet sendes ut hver fredag frem mot kommunestyrets behandling av strategidokumentet den 12. desember. I tillegg er det sendt ut en versjon onsdag 14. november. Spørsmål og svar sendes til kommunestyrets medlemmer/varamedlemmer, rådmannens ledergruppe, de tillitsvalgte og andre interesserte. Spørsmål og svar publiseres også på kommunens hjemmesider.

Alle svar utarbeides i samråd med ansvarlig kommunalsjef eller i samråd med den fagkompetansen som finnes i sentraladministrasjonen. Rådmannen forsøker å holde svarene så korte som mulig, slik at ikke dette dokumentet blir for omfattende. I den grad det er variasjoner i lengde/grundighet i svarene ber vi om forståelse for dette. Det kan være flere ansatte involvert i å svare og tiden til oppklarende runder internt og samordning er begrenset.

Dersom det er oppfølgingsspørsmål til noen av svarene, kommer oppfølgende spørsmål og svar i neste utgave.

Overskriftene for hvert enkelt spørsmål er tatt fra henvendelsene eller skrevet inn av rådmannen slik at det skal gi en indikasjon på hva det enkelte spørsmål og svar omhandler. Deler av henvendelser som ikke omhandler spørsmål eller ikke er relevant i forhold til spørsmålet, er ikke gjengitt.

Til slutt i dokumentet er det tatt med et punkt om mulige andre henvendelser knyttet til strategidokumentet som har kommet inn til rådmannen. Dette gjelder f.eks. nye opplysninger, endrede forutsetninge, påpeking av feil/mangler i dokumentet eller andre forhold som det etter rådmannens oppfatning er en fordel at alle kjenner til.

Spørsmål som besvares 16. november 2018

Spørsmål fra Gunnar Eliassen (SV). Innkommet: 12. november.

Ang levekårsforskjeller og barnefattigdom

Det er vedtatt (26.03.14) Handlingsplan mot levekårsforskjeller og barnefattigdom i kommunen, KST 024/14. med tilhørende Tiltaksplaner hvert 2. år og Handlingsplaner hvert 4. år, og bevilgninger, KST 079/14 for SD 2016-2019, med evalueringer og rullering av Handlingsplan i 2018!

I tillegg er vedtatt (14.09.17) i KST 069/17 Årsregnskap 2016 - LK, en bevilgning til «Fond for å utjevne levekårsforskjeller knyttet til handlingsplanen» på 5 mill kr.

Spørsmål:

1) Hvordan ser vi av SD 2019-2022 at denne bevilgningen er benytta, helt eller delvis og evt hva er restbeløp?

2) Rullering av Handlingsplan ses ikke i Kommuneplanens samfunnsdel. Under Helse og omsorg er deler omtalt og under «Gjeldende planer for tjenesteområdet» for Kultur og oppvekst har vi: « Program mot levekårsforskjeller og barnefattigdom i Larvik kommune». Men ikke nevnt i Mål for tjenesteområdet. Er vedtakene fra 2014 og nevnte 5 mill bevilgning i spørsmål 1 innbakt i Strategidokumentet?

3) Kommer da vedtak i KST 090/18 Prosjekt 07779 HOLF (Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier) i tillegg til eller erstatning for nevnte vedtak i spørsmål 1) og 2)? Dette, HOLF, er omtalt som nytt tiltak i Strategidokumentet.

4) Er det mulig å få en samla oversikt over kommunens innsats på dette området? Det betyr også Nav-kostnadene og forholdet mellom sosialhjelp og «fradrag» av barnetrygd der rådmannen rådet kommunestyret å omgjøre sitt vedtak og det skjedde: «Kommunestyret vedtok i sak 018/18: «Kommunestyrets vedtak i sak 082/17 Strategidokument 2018-2021, om å trekke barnetrygden ut av inntektsgrunlaget når sosialhjelpen skal beregnes, oppheves.»»

Rådmannens svar:

Ang levekårsforskjeller og barnefattigdom

«1) Hvordan ser vi av SD 2019-2022 at denne bevilgningen er benytta, helt eller delvis og evt hva er restbeløp?»

I forbindelse med behandlingen av regnskapet for 2016 vedtok kommunestyret i kst-sak 069/17 at 5 mill kr av overskuddet skulle avsettes til et fond og benyttes «for å utjevne levekårsforskjeller knyttet til handlingsplan». Fondet står pr i dag urørt, det vil bli foreslått disponert senere ift tiltak/saker som retter seg mot tiltaksplanen mot levekårsforskjeller, barnefattigdom ol.

«2) Rullering av Handlingsplan ses ikke i Kommuneplanens samfunnsdel. Under Helse og omsorg er deler omtalt og under «Gjeldende planer for tjenesteområdet» for Kultur og oppvekst har vi: « Program mot levekårsforskjeller og barnefattigdom i Larvik kommune».

Men ikke nevnt i Mål for tjenesteområdet. Er vedtakene fra 2014 og nevnte 5 mill bevilgning i spørsmål 1 innbakt i Strategidokumentet?»

Når det gjelder KST -079/14 Vedtak 3. bevilgning: Kr 1 000 000 så er denne videreført i SD 2019-2022. Avsetning til fond med 5 mill kr i kst-sak 069/17 ligger ikke i strategidokumentet, men kan ses i regnskapet for 2017, side 34 «Spesifikasjon av disposisjonsfondet».

«3) Kommer da vedtak i KST 090/18 Prosjekt 07779 HOLF (Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier) i tillegg til eller erstatning for nevnte vedtak i spørsmål 1) og 2)? Dette, HOLF, er omtalt som nytt tiltak i Strategidokumentet.»

For NAV sin del er HOLF (Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier) en videreføring av et forskningsprosjekt som ble igangsatt av Arbeids – og velferdsdirektoratet i 2016. Prosjektet skulle etter planen avvikles 31.12.18. Måten å jobbe på viste gode resultater, og det ble på bakgrunn av dette vedtatt at NAV skulle få 600 000 kr i 2018 og 1,3 mill kr fra 2019 og framover, for å kunne jobbe videre etter denne modellen.

Vedtaket om HOLF og andre tiltak i 090/18 kommer i tillegg til KST -079/14 Vedtak 3. Bevilgning på 1 mill kr. Jf også svaret på spm 4.

«4) Er det mulig å få en samla oversikt over kommunens innsats på dette området?

Det betyr også Nav-kostnadene og forholdet mellom sosialhjelp og fradrag» av barnetrygd der rådmannen rådet kommunestyret å omgjøre sitt vedtak og det skjedde: «Kommunestyret vedtok i sak 018/18: «Kommunestyrets vedtak i sak 082/17 Strategidokument 2018-2021, om å trekke barnetrygden ut av inntektsgrunnlaget når sosialhjelpen skal beregnes, oppheves.»»

De spørsmålene som stilles i spm 4 er det ikke noen direkte sammenheng mellom. HOLF handler om forebyggende arbeid, det andre handler om beregning av sosialhjelp.

HOLF (helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier), er forebyggende tiltak som har til formål å bidra til forhindre sosial arv ved å forebygge at barn i lavinntektsfamilier forblir fattige på grunn av manglende utdanning, arbeidsmuligheter og manglende sosial integrering. Målet er å øke foreldrenes arbeidsdeltakelse, bedre familiens økonomiske situasjon, sikre en stabil og tilfredsstillende bosituasjon for familien, samt bidra til god livssituasjon for barna gjennom inkludering og deltakelse i barnehage, skole, SFO og fritidsaktiviteter. Etter en tid i prosjektet vises endringer hos flere av familiene som følges opp, både når det kommer til økonomi, prioriteringen, adferd og holdning. Det har vært sentralt for veilederne i prosjektet å se helheten og de ulike behovene familiene har. En av suksessfaktorene her er å ha tid nok til den enkelte bruker/familie.

I prosjektet har NAV har fulgt tett 22 familier, og det har foreløpig vist gode resultater. Tabellen under viser resultater pr 01.07.18. For de utvalgte familiene har utbetaling av sosialhjelp samlet gått ned med om lag 200 000 kr pr måned.

Familie	Oppstarts dato HOLF	Sosialhjelp ved oppstart	Stønnd	Sosialhjelp per 01.07.18	Siste utbetaling	Kommentar
Familie 7	28.11.2016	kr 6 739,27	Supplerende	kr -	08.03.2017	
Familie 9	23.01.2017	kr 11 600,85	Full sosialhjelp	kr 2 343,00	29.06.2018	
Familie 11	05.05.2017	kr 5 296,37	Supplerende sosialhjelp	kr -	01.06.2017	
Familie 13	05.12.2016	kr 15 261,00	Full sosialhjelp	kr -	25.10.2017	
Familie 16	11.01.2017	kr 22 070,39	Full sosialhjelp	kr 2 276,00	01.07.2018	
Familie 22	30.05.2017	kr 8 946,72	Supplerende sosialhjelp	kr -	01.06.2017	
Familie 23	09.01.2017	kr 22 931,32	Supplerende	kr -	01.05.2018	
Familie 24	18.04.2017	kr 13 562,00	Full sosialhjelp	kr -	05.01.2018	Avsluttet
Familie 27	08.12.2017	kr 26 542,49	Full sosialhjelp	kr -	16.02.2018	
Familie 28	19.05.2017	kr 1 620,50	Supplerende	kr -	07.16.2016	Avsluttet
Familie 32	07.08.2017	kr 7 395,00	Supplerende sosialhjelp		01.06.2018	
Familie 33	09.12.2016	kr 15 898,73	Full sosialhjelp	kr 5 558,00	29.06.2018	
Familie 34	01.12.2016	kr 8 341,13	Supplerende sosialhjelp	kr -	17.07.2017	
Familie 35	10.03.2017	kr 13 006,00	Full sosialhjelp	kr -	23.05.2018	
Familie 37	29.05.2017	kr 9 445,55	Supplerende sosialhjelp	kr -	01.12.2017	
Familie 41	05.05.2017	kr 17 771,00	Supplerende sosialhjelp		27.03.2018	Avsluttet
Familie 44	26.07.2017	kr 15 218,00	Full sosialhjelp	kr 13 610,00	29.06.2018	
Familie 48	20.01.2017	kr 17 031,61	Full sosialhjelp	kr 15 816,00	09.07.2018	
Familie 51	14.07.2017	kr 13 113,79	Supplerende sosialhjelp	kr 8 599,00	06.07.2018	
Familie 53	12.04.2017	kr 14 928,00	Full sosialhjelp	kr 14 118,00	29.06.2018	
Familie 55	06.01.2017	kr 10 667,91	Full sosialhjelp	kr 13 283,00	29.06.2018	
Familie 67	09.01.2017	kr 14 476,00	Full sosialhjelp	kr 12 877,00	09.07.2018	
Familie 71	20.06.2017	kr 9 590,00	Supplerende sosialhjelp		26.04.2017	
Familie 12	03.05.2018	kr -	Arbeidsavklaringspenger	kr -	15.09.2017	
Familie 54	01.06.2018	kr 26 831,29	Full sosialhjelp	kr 10 379,00	29.06.2018	
SUM:		kr 301 453,63		kr 98 859,00		

Når prosjektet nå videreføres og NAV kan plukke ut familier selv, vil det trolig gjøre at suksessfaktoren kan øke. NAV kan da prioritere hvilke deltakere det er sannsynlig vil nyttiggjøre seg tilbudet i størst mulig grad.

Videre i spørsmål 4 bes det om en oversikt over NAV-kostnadene og forholdet mellom sosialhjelp og «fradrag» av barnetrygd. Dette spørsmålet tolker vi slik at det handler om beregningsgrunnlaget for sosialhjelp, og hvordan barnetrygden påvirker dette. Punktet ble grundig belyst av NAV i forkant av at det ble fattet vedtak i KST, sak 090/18. Vi legger ved notat fra NAV som ble distribuert politisk i forkant av dette vedtaket.

Mye av kommunens innsats på dette området ligger for øvrig i ordinært driftsbudsjett til de forskjellige virksomhetene. Det er derfor vanskelig å få en samlet oversikt over kommunens totale innsats på dette området da en stor andel av de kommunale tiltakene har til formål om å motvirke utenforskap og utjevne levekårsforskjeller. (Skole, barnehage, familiesenter, oppfølgingstjenesten, bibliotek, aktiv Larvik, Fabrikken, Fargespill, mm)

Oversikt over noen politiske vedtak/saker knyttet til dette temaet:

Kommunestyret vedtok i sak 018/18: «*Kommunestyrets vedtak i sak 082/17 Strategidokument 2018-2021, om å trekke barnetrygden ut av inntektsgrunnlaget når sosialhjelpen skal*

beregnes, oppheves. Rådmannen fremmer sak til kommunestyret møte 2. mai, hvor bruk av de bevilgede 2,5 mill. kr direkte mot barn i målgruppen foreslås.»

KST- 090/18 Vedtak:

1. Kommunestyret slutter seg til disponering av de allerede bevilgede 2,5 mill slik det framgår av tabell i avsnittet «vurderinger og konsekvenser» i saken.
2. Ubenyttet del av bevilgningen i 2018 avsettes til disposisjonsfond og benyttes i tråd med vedtak senere år.

Tiltak	2018	2019	2020	Ansvarlig
Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier (HOLF)	600 000	1 300 000	1 300 000	Ulf Pedersen NAV
«Arbeidslivet som mestringsarena for ungdom» Risikoutsatt ungdom i arbeid i helg og ferier (Styrking og videreutvikling av tiltak i Tiltaksplan mot levekårsforskjeller og barnefattigdom 2016-2018)	400 000	700 000	700 000	Øystein Pedersen Barne og ungdomstjenester
Opplevelseskortet	100 000	100 000	100 000	Bård Jakobsen Kultur
Utlånstøy til utvalgte barnehager (Styrking og videreutvikling av tiltak i Tiltaksplan mot levekårsforskjeller og barnefattigdom 2016-2018)	50 000	20 000	20 000	Sissel Gro Johnson Barnehage
Opplevelsesuka, aktivitetstilbud for ungdom i sommerferien (Økning av antall plasser) (Styrking og videreutvikling av tiltak i Tiltaksplan mot levekårsforskjeller og barnefattigdom 2016-2018)	30 000	30 000	30 000	Bård Jakobsen Kultur
Aktiviteter og utstyr for barn og unge i lavinntektsfamilier	200 000	200 000	200 000	Øystein Pedersen Barne og ungdomstjenester
Forbedringstiltak fattige barn og barnefamilier	150 000	150 000	150 000	Rådmannen

(Interpellasjon om lavpriskino (KomInn kino) disponert av ubenyttet del av bevilgningen 2018 – inntil 200 000 kr).

I Tiltaksplan mot levekårsforskjeller og barnefattigdom 2016-2018 Jmf. KST -024/14 Vedtak: 3 om rullering av tiltaksplan og Jmf, KST -079/14 Vedtak 3. bevilgning: Kr 1 000 000, er følgende tiltak prioritert for 2018 innenfor bevilgningen på 1 mill kr:

Tiltak	Ansvarlig	Sum
Fritids og ferieaktiviteter inkl ekstra personalressurs til Frivillighetssentralen	Frivillighetssentralen	200 000
Sommerjobb ungdom	Barnevernstjenesten	120 000
Foreldrekurs i leksehjelp	Oppveksttjenesten Mesterfjellet	50 000
«Bedre føre var»	Barne- og ungdomstjenester	130 000
Fargespill	Kultur, idrett og fritid i samarbeid med Larvik læringssenter	200 000
Klær og utstyr	8 sentrumsbarnehager	60 000
Julaften i Larvik	Foreningen julaften i Larvik	20 000
Opplevelsesuka, aktivitetstilbud for ungdom i sommerferien	Kultur idrett og fritid	50 000
Tiltak Barn og unge	Kultur og oppvekst	170 000
		1 000 000

Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom tildelte i 2017 Larvik kommune:

Fargespill	350 000
Aktiv fritid	150 000

Spørsmål fra Turid Løsnæs (AP). Innkommet: 12. november.

Fattigdomsproblematikk

3. I 2016 eller muligens 2017 ble det vedtatt et fond pålydende kr 5 mill. Øremerket fattigdomsproblematikk/familier med begrenset økonomi.

Hvordan benytter vi disse midlene.

Rådmannens svar:

I forbindelse med behandlingen av regnskapet for 2016 vedtok kommunestyret i kst-sak 069/17 at 5 mill kr av overskuddet skulle avsettes til et fond og benyttes «for å utjevne levekårsforskjeller knyttet til handlingsplan». Fondet står pr i dag urørt, det vil bli foreslått disponert senere ift tiltak/saker som retter seg mot tiltaksplanen mot levekårsforskjeller, barnefattigdom ol.

Spørsmål fra Marie Offenbergh (H). Innkommet: 14. november.

Investering Festiviteten

Hva gjelder investeringen på kr 9.874.000 for Festiviteten i 2019?

Rådmannens svar:

Festivitetsaken var ikke avgjort endelig i tide til at vi kunne ta det ut av strategidokumentet. Formelt var det vedtatt og da må vi forholde oss til det. Sak om Festiviteten ble behandlet i kommunestyret 24. oktober, jf kst-sak 222/18. Rådmannens forslag til strategidokument ble presentert 31. oktober. Dette betyr at dokumentet ved kommunestyrets behandling av Festivitetsaken i praksis var ferdig og korrigerings av dette ble derfor utsatt.

Det er helt naturlig at dette blir korrigert nå i tråd med kommunestyrets vedtak. Rådmannen vil ta initiativ til at dette blir gjort.

Spørsmål fra Bjørn Walle (H). Innkommet: 14. november.

Budsjettmessige konsekvenser, ny lærernorm.

På side 77 i strategidokumentet heter det :

«Vedtak om tildeling av økt antall lærere på ungdomstrinnet blir fra 2019 omfordelt til alle klassetrinn og skoler, for å søke å oppfylle ny lærernorm.»

Det blir i denne sammenheng nevnt at omfordelingen har en ramme på 9,1 mill kr.

Dersom denne satsingen skal videreføres på det nivå den ligger på idag-hva må i såfall rammen for skole styrkes med i 2019 ?

Rådmannens svar:

Fra 1.8.18 er det innført lærernorm for grunnskolen. Beregningene er basert på å øke lærertettheten på barneskolene som har behov for det, og samtidig beholde prioritering av lærertetthet på ungdomstrinnet.

Beløp: kr 4 016 652.

Spørsmål fra Øivind Heyn (H). Innkommet: 15. november.

Larvik medisinske senter, prosjektleder.

I sak 12/17 fra 15.02.17 ble det i kommunestyret avsatt 500 000kr til utredning av Larvik medisinske senter.

Ser i Strategidok under Fellesfunksjoner, s 74, at det er budsjettert med 750 000kr til prosjektleder i 2019.

Hva er forklaringen på dette avviket?

Betyr det at man kalkulerer et år på utredningen?

Rådmannens svar:

I sak 12/17 fra 15.02.17 ble det avsatt 500 000 kr til et forprosjekt om utredning av Larvik medisinske senter. Bevilgningen gjaldt 2018.

I Strategidokumentet er det foreslått 750 000 kr til prosjektledelse av det samme prosjektet i 2019. Det er her altså snakk om to ulike år og det ene er et forprosjekt knyttet til investeringen, det andre er daglig prosjektledelse av det samlede prosjektet.

Rådmannens intensjon er at størst mulig del av denne store oppgaven skal være så ferdig utviklet prosjektmessig, at et år skal være nok. Her er det imidlertid snakk om et stort prosjekt der også mange utenforliggende aktører og hensyn skal tas inn i prosjektet. Noen prosesser har heller ikke kommunen full styring over. Dersom det ikke er nok med et år vil rådmannen om nødvendig komme tilbake til dette i løpet av 2019 eller i 2020.

Andre saker og forhold:

Under dette punktet orienteres det om nye opplysninger, endrede forutsetninger eller annet som politikerne bør kjenne til i forbindelse med behandlingen av strategidokumentet.

Det er i denne utsendelsen lagt ved et notat fra NAV-larvik som ble utarbeidet i forbindelse med kommunestyrets behandling av om barnetrygd skulle regnes med i beregningsgrunnlaget for sosialhjelp eller ikke. Notatet har tidligere blitt distribuert knyttet til den politiske behandlingen av dette forslaget.

NAV Larviks innspill til sak om barnetrygd og sosialhjelp

Innledning

Spørsmålet om mulig anledning til å holde barnetrygd utenfor beregningsgrunnlaget for sosialhjelp, som et tiltak mot barnefattigdom, kom til NAV Larvik i forbindelse med den politiske jobbingen med strategidokumentet via en mailhenvendelse fra Dorthe Kyvik Bårnes i Larvik Krf den 20.11.17. Henvendelsen kom via mail litt før kl. 1400 med svarfrist samme dag. NAV Larvik fikk derfor ikke anledning til å utrede dette spørsmålet på en skikkelig måte. I vårt svar til Kyvik Bårnes ble det veldig kort gjort rede for hva rundskrivet til sosialtjenesteloven spesifikt sier om barnetrygd. Videre ble det gitt en kort beskrivelse av den praksis vi har hatt i Larvik frem til nå, og uttrykt at vi mener dette er riktig måte å gjøre det på. I tillegg ble det opplyst om at dette vil øke sosialhjelpsutgiftene med minimum 2,5 millioner kroner. Det ble også gjort klart at dette var et forsiktig anslag, og uten at NAV har hatt anledning til å gjøre en reel telling.

Den 13.12.17 fattet kommunestyret vedtak om å holde barnetrygd utenfor inntektsgrunnlaget for beregning av sosialhjelp. Det ble bevilget 2,5 millioner til tiltaket. Dette ble gjort uten at NAV var bedt om en reell utredning av konsekvensene ved dette.

Rådmannen har i etterkant av vedtaket som ble fattet i kommunestyret bedt NAV Larvik redegjøre for konsekvensene av vedtaket som er fattet. Vi har valgt å gjøre dette ved å belyse lovgrunnlaget for barnetrygd, lovgrunnlaget for økonomisk sosialhjelp, dagens praksis ved NAV Larvik, en beregning av økonomiske konsekvenser, samt praksis ved øvrige kontorer i Vestfold, før vi til sist presenterer noen betraktninger ifht barnefattighedsproblematikken og vår konklusjon.

Lovgrunnlaget for barnetrygd

Lov om barnetrygd (barnetrygdloven) med tilhørende rundskriv regulerer ordningen med barnetrygd. I følge rundskrivet er barnetrygden et tilskudd til forsørgelse av barn, og har siden innføringen i 1946 vært å regne som et skattepolitisk virkemiddel. Formålet med barnetrygden er å bidra til dekning av utgifter til forsørgelse av barn.

Lovgrunnlaget for økonomiske sosialhjelp

Lov om sosiale tjenester i NAV (sosialtjenesteloven) legger, sammen med forvaltningsloven, grunnlaget for saksbehandling ved søknad om økonomisk sosialhjelp. Sosialtjenesteloven er supplert med et detaljert rundskriv. I det følgende redegjøres for noen sentrale punkter i dette rundskrivet som har betydning i denne saken;

Rundskrivets pkt. 4.18.1 fastslår at hovedprinsippet for behandling av søknad om økonomisk stønad er at det skal foretas konkrete og individuelle vurderinger av hjelpebehov, stønadsbeløp og stønadsform.

Rundskrivets pkt. 4.18.1.2 fastslår at stønad til livsopphold er en subsidiær ytelse. For at det skal foreligge rett til økonomisk stønad må den enkelte ha utnyttet fullt ut alle reelle muligheter til å forsørge seg selv ved arbeid, egne midler eller ved å gjøre gjeldende trygderettigheter eller andre økonomiske rettigheter.

Pkt. 4.18.1.3 fastslår at økonomisk stønad er en skjønnsmessig ytelse. NAV-kontoret har både rett og plikt til å utøve skjønn ved utmåling av stønad. Dette innebærer at det skal foretas en konkret og individuell vurdering av hvilke utgifter som er nødvendige for å sikre tjenestemottaker et forsvarlig livsopphold. Stønadene skal utmåles med bakgrunn i den enkeltes faktiske behov.

Rundskrivets pkt. 4.18.1.5 fastslår at stønadsnivået skal fastsettes med bakgrunn i den konkrete og individuelle behovsprøvingen som er foretatt, sett i sammenheng med at stønaden bør bidra til at den enkelte blir uavhengig av økonomisk stønad. Et stønadsnivå som ikke sikrer mottakeren et forsvarlig livsopphold og som ikke bidrar til å fremme lovens formål i den enkeltes situasjon, vil være i strid med loven.

Rundskrivets pkt. 4.18.2.27 fastslår at dersom barnetrygd (og kontantstøtte) medregnes fullt ut som inntekt i beregningen av økonomisk stønad, må det tilsvarende tas hensyn til utgifter knyttet til barnet og eventuell barnepass på utgiftssiden.

Rundskrivets punkt om barnetrygd (4.18.2.27) kan tolkes slik at dersom man ikke tar barnetrygden med i beregningen er det heller ikke nødvendig å ta alle utgifter knyttet til barnet med i beregningen. En slik praksis kan bli nødvendig, dersom barnetrygd skal holdes utenom beregningen, for å sikre at lovens formål om mulighet for selvforsørgelse oppnås.

Dagens praksis ved NAV Larvik

NAV Larvik legger i dag inn barnetrygden som inntekt ved beregning av sosialhjelp til barnefamilier. På den andre siden tar vi med alle utgifter forbundet med barnet i beregningen. NAV Larvik forholder seg til statens satser for livsopphold.

Videre legger NAV Larvik til grunn et stordriftsprinsipp for barnefamilier med mange barn ved beregning av livsopphold. I praksis innebærer dette at vi tar med de tre eldste barna både på utgifts- og inntektssiden. Øvrige barn holdes utenfor beregningen – både på inntekts og utgiftssiden. Det betyr at har man 6 barn legges det til grunn 3 barnetrygder på inntektssiden – de 3 siste holdes utenfor beregningen og «erstatte» stønad til livsopphold for de tre yngste barna.

Stordriftsprinsippet bygger på at vi legger til grunn at søsken kan arve klær og utstyr, og at man sparer penger på å kjøpe inn forbruksvarer i store kvanta. Til grunn for stordriftsprinsippet ligger et politisk vedtak fra 2004 eller 2005, som bygger på en beregning av at forsørgere i storfamilier ellers aldri vil komme seg ut i inntektsgivende arbeid, da det raskt blir økonomisk mer fordelaktig å gå hjemme med sosialhjelp enn å jobbe. Mange i denne gruppen vil ikke være kvalifisert for annet enn de lavest lønnede jobbene.

En sentral verdi i sosialtjenesteloven (jf. rundskriv til sosialtjenesteloven, pkt. 1.1.2.1) er at den enkelte skal gis mulighet til å bli selvforsørget gjennom arbeid. Målet om å fremme overgangen til arbeid understreker at økonomisk stønad i utgangspunktet skal være en midlertidig inntektssikring. Selvforsørgelse gjennom inntektsgivende arbeid ansees som en sentral verdi i loven. NAV kan på denne bakgrunn ikke legge til rette for at det blir økonomisk mer fordelaktig å motta sosialhjelp enn å stå i inntektsgivende arbeid.

Et konkret eksempel;

Et ektepar med 6 barn, hvorav eldste barnet er 19 år og har egne inntekter, har i 2017 fått netto utbetalt kr. 345.000 i sosialhjelp. I tillegg har de hatt bostøtte, kr. 57.000,

samt barnetrygd for 5 barn. Det betyr at mor og far i denne familien trenger inntektsgivende arbeid som gir mer enn 402.000 kr i netto årsinntekt for å tjene på å være i lønnet jobb. Uten stordriftsfordelen ville dette beløpet vært betydelig høyere, og med det tilnærmet umulig å oppnå en tilsvarende netto årsinntekt for dette ekteparet. Ved å holde barnetrygden utenfor beregningen i denne familien vil de få en årlig merutbetaling av sosialhjelp på kr 34.920 (970x12x3), dvs. at de vil trenge inntektsgivende arbeid som til sammen gir mer enn 437.000 kr netto for å tjene på å være i lønnet arbeid.

NAV Larvik kartlegger barnas situasjon og barnas behov i alle barnefamilier som søker om sosialhjelp. I tillegg til livsopphold, som beregnes etter stordriftsprinsippet, dekker vi kostnader til barnehage, SFO, fritidsaktiviteter (treningsavgift, medlemsavgift mv) og tannregulering for alle barna i familien. Det innvilges bidrag til utstyr som sykler, nødvendig utstyr til organiserte fritidsaktiviteter og bidrag til skoleturer. Videre gir vi bidrag til utgifter forbundet med samvær med barn, samt ekstra utgifter forbundet med høytider som jul, Eid eller konfirmasjon. Vi har også innvilget særskilt stønad til sesongklær til barn, selv om dette i utgangspunktet ligger i livsoppholdssatsen.

NAV Larvik har hatt tilsyn fra Fylkesmannen på om vi ser barnas behov, og fikk ingen avvik i den forbindelse.

I 2012 ble opplevelseskortet innført i Larvik kommune. Opplevelseskortet gir barn fra lavinntektsfamilier inngang til gratis aktiviteter, f. eks gratis kino, inngang i Høyt og Lavt, Foldvik familiepark mv. NAV Larvik fikk i 2017 tildelt 80 stk opplevelseskort. 20 av dem ble gitt til barnevernstjenesten for videre formidling. De resterende 60 ble formidlet til barnefamilier tilknyttet NAV Larvik. 80 kort var ikke tilstrekkelig til å imøtekomme den enorme etterspørselen. Bl.a ble NAV kontaktet av helsestasjonene i kommunen som lurte på om de kunne få kort å dele ut til lavinntektsfamilier som de er i kontakt med. Dette måtte vi si nei til, da vi ikke hadde tilstrekkelig antall kort selv.

Budsjettmessige konsekvenser ved at barnetrygd ikke beregnes som inntekt

Ved NAV Larvik er det per dags dato registrert 605 brukere med barn. 182 av disse har sosialhjelp som hovedinntekt.

Satsen for barnetrygd er kr. 970,- per barn. NAV Larvik må fortsatt legge statens satser for livsopphold til grunn ved beregning av livsopphold for barn, selv om barnetrygden holdes utenfor beregningsgrunnlaget. Det betyr at livsoppholdssatsen vil øke tilsvarende barnetrygden.

Dersom vi legger til grunn at barnetrygd skal holdes utenom beregningsgrunnlaget for de 182 familiene som har sosialhjelp som hovedinntekt, og at de har stønad gjennom hele året, blir formelen for utregning av kostnaden per år som følger: **kr. 970 x 12 x 182 x antall barn.**

Dette vil gi følgende kostnader;

1 barn i hver familie = ekstra utgift på kr 2 118 000 per år

2 barn i hver familie = ekstra utgift på kr 4 237 000 per år

3 eller flere barn i hver familie = ekstra utgift på 6 355 000 per år

For denne brukergruppen er det stor sannsynlighet at de vil motta stønad gjennom hele året, ettersom de ikke har andre inntekter enn sosialhjelp. Det er imidlertid ikke alle familier som har 3 barn, men noen av familiene vil ha utvidet barnetrygd og beløpet/ omkostningene vil følgelig bli høyere. Utvidet barnetrygd gis til enslige forsørgere da de er alene om husholdningsutgifter jf. barnetrygdloven § 9.

Dersom vi legger til grunn at barnetrygd skal holdes utenom beregningen for alle de 605 familiene som har sosialhjelp i løpet av året, og at de har stønad gjennom hele året, blir

formelen for utregning av kostnaden per år som følger: **kr. 970 x 12 x 605 x antall barn.**
 Dette vil gi følgende kostnader;

- 1 barn i hver familie = ekstra utgift på kr. 7 042 000 per år
- 2 barn i hver familie = ekstra utgift på kr. 14 084 000 per år
- 3 eller flere barn i hver familie = ekstra utgift på 21 126 000 per år

Denne brukergruppen inkluderer også de 182 brukerne med sosialhjelp som hovedinntekt. For resten av denne brukergruppen er det mindre sannsynlig at de vil motta stønad gjennom hele året, ettersom de også har andre inntekter enn sosialhjelp. Også i denne gruppen vil det være enslige forsørgere som har utvidet barnetrygd med de konsekvenser dette gir. Den reelle utgiften vil høyst sannsynlig bli langt lavere enn dette estimatet, men det er ikke mulig å lage et mer nøyaktig estimat for uten å gjøre manuelle tellinger og beregninger, noe som vil være et stort arbeide.

Estimatet ovenfor synliggjør imidlertid godt de enorme økonomiske konsekvensene en økning i antall brukere på sosialhjelp kan gi. Det er svært viktig å merke seg at det vil være flere husholdninger som vil være berettiget økonomisk stønad ved en praksisendring. Dette er familier som etter dagens beregning har et lite overskudd, og som derfor vil få avslag på sosialhjelp hvis de søker. Det er ikke mulig å anslå hvor mange familier som eventuelt vil kunne ha krav på økonomisk stønad dersom barnetrygd ikke skal anses som inntekt.

I gjennomsnitt har norske barnefamilier 1,74 barn (SSB, 2016). Hvis vi legger til grunn at de 605 familiene har 1,74 barn vil det gi en ekstra utgift på kr 12,25 millioner per år (970x12x605x1,74) å holde barnetrygden utenfor. I følge tall hentet fra egne fagsystemer har 384 av de 605 barnefamiliene 2 eller flere barn. 185 familier har 3 eller flere barn. Det betyr at hovedtyngden av barnefamilier som mottar sosialhjelp ved NAV Larvik har langt flere barn enn landsgjennomsnittet.

Dersom antallet brukere øker som følge av at barnetrygd ikke skal medregnes som inntekt, vil dette medføre behov for å tilføre NAV stillingsressurser for å kunne håndtere et økt antall søkere og oppfølgingen av disse.

Praksis i andre kommuner

NAV Larvik har vært i kontakt med øvrige kommuner i Vestfold for å kartlegge deres praksis. Langt de fleste, og alle de største kommunene, har samme praksis som Larvik har i dag:

Status barnetrygd og sosialhjelp Vestfold desember 2017		
Kommune	Utenfor beregning	Merknader
Horten	Nei	
Sandefjord	Nei	Politisk behandlet i 2016
Sande	Ja	Uklart hva som skjer ved kommunesammenslåing
Holmestrand	Nei	Uklart hva som skjer ved kommunesammenslåing
Svelvik	Nei	
Hof	Nei	Uklart hva som skjer ved kommunesammenslåing
Færder	Nei	Skal behandles politisk i 2018
Tønsberg	Nei	Behandlet politisk november 2017
Re	Ja	

Både Sandefjord og Tønsberg, som er større kommuner og derfor gode sammenlikningskommuner for Larvik, har de siste årene behandlet tilsvarende forslag politisk. De har ut fra dette valgt samme praksis som Larvik har per i dag. Dette bør veie tungt ved vurdering av praksis for også for Larvik. NAV Larvik søker i sin praksis ved utmåling av

sosialhjelp å legge seg på linje med øvrige kommuner i Vestfold. Dette i den hensikt å ikke gjøre Larvik mer attraktiv enn andre Vestfoldkommuner. Ved å legge oss på en «snillere» linje enn øvrige kommuner risikerer vi økt tilflytting av sosialhjelpsbrukere til kommunen, og med det økte sosialhjelpsutgifter.

Noen betraktninger ifht barnefattigdomsproblematikken

Etter hva NAV Larvik forstår, er å holde barnetrygden utenfor beregningsgrunnlaget tenkt som et tiltak mot barnefattigdom.

Barnefamilier som lever av sosialhjelp har til felles at de lever på et økonomisk minimum sammenliknet med kommunens innbyggere generelt. Likevel er det verdt å merke seg at denne gruppen er sikret et livsoppholdsgrunnlag uansett hvordan de disponerer midlene sine. Sosialtjenesteloven legger til grunn at dersom man står uten midler til nødvendig livsopphold eller bolig er NAV pålagt å hjelpe med mat, strøm og tak over hodet – uansett hvordan situasjonen har oppstått. Videre er NAV Larvik svært opptatt av å sikre at barn beholder plassen sin i barnehage eller SFO. Vi har en rekke erfaringer med at brukere ikke bruker sine midler (inntekt, sosialhjelp eller andre NAV-ytelser) slik de er tenkt, og at NAV dermed må innvilge sosialhjelp for å sikre nødvendige boutgifter, mat og andre utgifter forbundet med barn fordi brukere har disponert midlene sine på andre ting. Det er lite sannsynlig at å holde barnetrygd utenfor beregningsgrunnlaget vil bedre barnas situasjon for denne brukergruppen. Det er også mange familier i Larvik som lever på et minimum uten å motta økonomisk sosialhjelp. I tillegg til ordinære lønsmottagere i lavt lønnede yrker, er det en rekke brukere med andre NAV-ytelser som ikke nødvendigvis er høyere enn sosialhjelpssatsen, men de klarer seg på egenhånd likevel. Disse menneskene vil ikke nyte godt av dette fattigdomstiltaket.

For å finansiere samfunnets velferdsordninger er det viktig å ivareta prinsippet om at det skal lønne seg å jobbe fremfor å motta økonomisk sosialhjelp. Dette er i tråd med NAVs samfunnsoppdrag om arbeid først, og er også svært viktig ifht å begrense utenforskap i samfunnet.

Konklusjon

Ihht lovens vilkår om at den enkelte skal ha utnyttet fullt ut alle reelle muligheter til å forsørge seg selv, at stønaden skal utmåles med bakgrunn i den enkeltes faktiske behov, og sees i sammenheng med den enkeltes mulighet til å bli uavhengig av økonomisk stønad, vil det å holde barnetrygden utenfor beregningsgrunnlaget kunne motvirke lovens formål om mulighet for selvforsørgelse. Med bakgrunn i lovens tekst mener NAV Larvik at barnetrygd bør tas med i inntaksgrunnlaget. Dette både for å sikre en reell behovsprøving med en konkret og individuell vurdering, men også for å sikre at innvilget stønad drar i retning av at den enkelte skal bli uavhengig av økonomisk stønad.

NAV Larvik tror ikke at å holde barnetrygden utenfor beregningsgrunnlaget som et fattigdomstiltak vil virke etter hensikten. Videre kommer det helt klart frem at de tiltenkte 2,5 millioner ikke vil være tilstrekkelig til å dekke de økte årlige utgiftene. Å gi et mer tydelig estimat vil kreve manuelle tellinger og beregninger og vil være et stort arbeide.

Etter vår oppfatning vil langt flere barn få nytte av disse pengene dersom de ble brukt på ordningen med opplevelseskort, gitt til frivillige organisasjoner som organiserer gratis aktiviteter for barn og unge i kommunen, eller ved å øke bemanningen knyttet til økonomisk sosialhjelp slik at brukerne kan følges opp tettere, og i større grad bistås med tjenester som økonomisk rådgivning, forvaltning eller verge. F. eks er NAV Larvik med i prosjektet Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier (HOLF), som går ut 2018. Deltagerne er barnefamilier som er langtid brukere av sosialhjelp. I prosjektet følges de opp svært tett. Dette prosjektet kan vise til resultater både ifht overgang til arbeid og utdanning for foreldre

og ungdommer som tidligere ikke tenkte i de baner, og også ifht positiv utvikling for deltagelse i fritidsaktiviteter for barna. Det er et viktig poeng at disse familiene ikke har mottatt høyere ytelse enn andre barnefamilier – kun tettere oppfølging! Ressurser til å fortsette dette arbeidet vil kunne ha avgjørende betydning for fremtiden til mange Larviksbarn.

Dersom vedtaket opprettholdes må det settes et iverksettelses tidspunkt. NAV Larvik vil trenge tid til å endre rutiner og arbeidspraksis. Videre må iverksettelsestidspunktet ses i sammenheng med de midler som er avsatt. Dersom vedtaket kun skal gjelde brukere med sosialhjelp som hovedinntekt vil de bevilgede 2,5 mill kr muligens kunne dekke kostnadene ved endringen dersom den innføres fra 01.08.18. Helårsvirkning av tiltaket må også innarbeides i kommende strategidokument. Dersom vedtaket skal gjelde hele brukergruppen bør iverksettelsestidspunktet skyves ytterligere ut over høsten, uten at vi tør angi en spesifikk dato for dette uten en nærmere beregning (som vil være et stort arbeide).